

JAK POZNAT VZKŘÍŠENÉHO PÁNA?

J 20,11-18

kázání ze soboty 29. 3. 2014 – br. Michal Balcar

Úvod

Minulý týden proběhla na Smíchově tradiční mládežnická akce Anděl. Organizátoři zvolili kontroverzní název „Jesus is dead“, tedy Ježíš je mrtev. Mnozí byli, snad i právem, pohoršeni, byť jak už to tak často bývá, o akci samotné a jejím obsahu moc nevěděli. Není pochyb, že jedná o ozvuk slavného výroku Friedricha Nietzscheho, který v knize Radostná věda, vkládá tato slova do úst pomatenci: „Neslyšeli jste o tom pomatěném člověku, jenž za jasného dopoledne rozžal svítlnu, běžel na tržiště a bez ustání vykřikoval: „Hledám Boha, Hledám Boha!“ – Protože tam právě stálo mnoho těch, kteří v Boha nevěřili, vzbudil veliké veselí. Snad se neztratil? pravil jeden. Což se zaběhl jako dítě?... Pomatěný člověk skočil mezi ně a probodával je svými pohledy. „Kam se poděl Bůh? vykřikl, já vám to povím! My jsme ho zabili – vy a já! My všichni jsme jeho vrahy! Ale jak jsme to udělali?... Nezaslechli jsme ještě hluk hrobníků, kteří pochovávají Boha? Neucítili jsme pach Božího rozkladu? Bůh je mrtev! Bůh zůstane mrtev!“¹ Německý filozof ve své jasnozřivosti ukázal, kam bude směřovat západní civilizace. Bůh je pro nás mrtev. Platí to i o nás samých?

Vzkříšení je největší zázrak. Etymologicky se jedná o slovo, které je složené z předpony ‚za‘ a substantiva ‚zrak‘. Vzkříšeného Krista vidí jen ten, kdo hledí za zrak. Pouhýma očima vidíme jenom hrob, který je sice prázdný, ale dál ne. Je zajímavé, že otázku, jak vidět vzkříšeného řešila již evangelia. Ve čtyřech příbězích, které chci dnes zmínit, se objevuje stejný motiv. Lidé se setkávají se zmrtvýchvstalým Ježíšem a nepoznávají ho. Alespoň zprvu.² V každém vyprávění, ale přichází zlom a dotyční náhle vidí ‚za zrak‘. V čem onen zlom spočívá? To je klíčová otázka mého dnešního kázání.

Marie Magdalská (J 20, 11-18): „*Ale Marie stála venku před hrobem a plakala. Přitom se naklonila do hrobu a spatřila dva anděly v bílém rouchu, sedící na místě, kde předtím leželo Ježíšovo tělo, jednoho u hlavy a druhého u nohou. Otázali se Marie: „Proč pláčeš?“ Odpověděla jim: „Odnegli mého Pána a nevím, kam ho položili.“ Po těch slovech se obrátila a spatřila za sebou Ježíše; ale nepoznala, že je to on. Ježíš jí řekl: „Proč pláčeš? Koho hledáš?“ V domnění, že je to zahradník, mu odpověděla: „Jestliže tys jej, pane, odnesl, řekni mi, kam jsi ho položil, a já pro něj půjdu.“ Ježíš jí řekl: „Marie!“ Obrátila se a zvolala hebrejsky „Rabbuni“, to znamená ‚Mistře‘. Ježíš jí řekl: „Nedotýkej se mne, dosud jsem nevystoupil k Otcí. Ale jdi k mým bratřím a pověz jim, že vystupuji k Otcí svému i Otcí vašemu a k Bohu svému i Bohu vašemu.“ Marie Magdalská šla k učedníkům a oznámila jim: „Viděla jsem Pána a toto mi řekl.“*

Dovolte mi nejprve několik poznámek. Jak signifikantní, že první, která se se vzkříšeným setkává, je žena! Vtipný detail, který Jan uvádí, je ten, že se domnívá, že Ježíš je zahradník. Že by známé detektivkové kliše, že vrah je zahradník, mělo svůj původ v Bibli?

Tak jako Marie, i my zaměňujeme Ježíše za mnohé jiné – za naše štěstí, naše umění a schopnosti – často se nám stává, že kolem sebe vidíme zahradníky, ale ne vzkříšeného Pána.

Co se děje? Zlom nastává v okamžiku, kdy Ježíš Marii oslovuje jménem. Marie ví, že ji Ježíš zná. Je to chvíle, kdy se pro nás Ježíš stane osobním. Ježíš zná Marii jménem a ona zná jeho. V okamžiku, kdy navážeme s Kristem osobní vztah, tak začneme vidět ‚za zrak‘. ³

Učedníci na cestě do Emauz (Lukáš 24,13-35): *Téhož dne se dva z nich ubírali do vsi jménem Emauz, která je od Jeruzaléma vzdálena asi tři hodiny cesty, a rozmlouvali spolu o tom všem, co se událo. A jak to v řeči probírali, připojil se k nim sám Ježíš a šel s nimi. Ale něco jako by bránilo jejich očím, aby ho poznali. Řekl jim: „O čem to spolu cestou rozmlouváte?“ Oni zůstali stát plni zármutku. Jeden z nich, jménem Kleofáš, mu odpověděl: „Ty jsi asi jediný z Jeruzaléma, kdo neví, co se tam v těchto dnech stalo!“ On se jich zeptal: „A co to bylo?“ Oni mu odpověděli: „Jak Ježíše Nazaretského, který byl prorok mocný slovem i skutkem před Bohem i přede vším lidem, naši velekněží a členové rady vydali, aby byl odsouzen na smrt, a ukřižovali ho. A my jsme doufali, že on je ten, který má vykoupit Izrael. Ale už je to dnes třetí den, co se to stalo. Ovšem některé z našich žen nás ohromily: Byly totiž zrána u hrobu a nenalezly jeho tělo; přišly a vyprávěly, že měly i vidění andělů, kteří říkali, že je živ. Někteří z nás pak odešli k hrobu a shledali, že je to tak, jak ženy vypravovaly, jeho však neviděli.“ A on jim řekl: „Jak jste nechápaví! To je vám tak těžké uvěřit všemu, co mluvili proroci! Což neměl Mesiáš a tak vejít do své slávy?“ Potom začal od Mojžíše a všech proroků a vykládal jim to, co se na něho vztahovalo ve všech částech Písma. Když už byli blízko vesnice, do které šli, on jako by chtěl jít dál. Oni však ho začali přemlouvat: „Zůstaň s námi, vždyť už je k večeru a den se schyluje.“ Vešel tedy a zůstal s nimi. Když byl spolu s nimi u stolu, vzal chléb, vzdal díky, lámal a rozdával jim. Tu se jim otevřely oči a poznali ho; ale on zmizel jejich zrakům. Řekli si spolu: „Což nám srdce nehořelo, když s námi na cestě mluvil a otvíral nám Písma?“ A v tu hodinu vstali a vrátili se do Jeruzaléma; našli jedenáct učedníků a jejich druhy pohromadě. Ti jim řekli: „Pán byl opravdu vzkříšen a zjevil se Šimonovi.“ Oni pak vypravovali, co se jim stalo na cestě a jak se jim dal poznat, když lámal chléb.*

Biblický text zde přímo pojmenovává tajemství nevidění. Lukáš říká: „něco jakoby bránilo“. Zajímavé je, že vědí o tom, že by snad měl být vzkříšen. Napadá nás, že by mohli očekávat, že to bude on. Ale neviděli. Zvláštní roli v příběhu učedníků jdoucích do Emauz, hraje Bible. Ona jim neotevřela oči, a přesto měla silný emocionální i intelektuální vliv. „Srdce jim hořelo!“ Kéž by i nám srdce hořelo, když Písmo čteme.

Zlom v tomto příběhu nastává, když začnou společně jíst. Není náhoda, že slova zde použitá, evokují poslední večeři. Homileticky tedy platí, že přijímáme-li od Krista stravu, necháme-li se sytit jeho láskou, jeho milosrdenstvím a jeho přítomností, můžeme ho vidět.

Tomáš (J 20,24-29): *Tomáš, jinak Didymos, jeden z dvanácti učedníků, nebyl s nimi, když Ježíš přišel. Ostatní učedníci mu řekli: „Viděli jsme Pána.“ Odpověděl jim: „Dokud nevidím na jeho ruku stopy po hřebecích a dokud nevložit do nich svůj prst a svou ruku do rány v jeho boku, neuvěřím.“ Osmého dne potom byli učedníci opět uvnitř a Tomáš s nimi. Ač byly dveře zavřeny, Ježíš přišel, postavil se doprostřed a řekl: „Pokoj vám.“ Potom řekl Tomášovi: „Polož svůj prst sem, pohleď na mé ruce a vlož svou ruku do rány v mém boku. Nepochybuji a věř!“ Tomáš mu odpověděl: „Můj Pán a můj Bůh.“ Ježíš mu řekl: „Že jsi mě viděl, věříš. Blahoslavení, kteří neviděli, a uvěřili.“*

Tomáš je člověk, kterému rozumím. Je to skeptik. Můžete mu říkat, co chcete, ale on v tak zásadní věci musí vidět na vlastní oči. Je jako my, současní lidé, kteří víme, jak snadné je manipulovat informacemi, jak silná je propaganda. Zlom nastává v okamžiku, kdy vkládá ruce do Ježíšových ran. Tomáš nás učí, že se vzkříšeným Kristem se můžeme setkat, pokud vkládáme ruce do jeho otevřených ran. Jenže málokdo

z nás se setkal se vzkříšeným Ježíšem. Já mám za to, že Tomášův příběh nás vyzývá, abychom se dotýkali ran svých bližních, abychom je hojili a tišili jejich bolest, abychom se jí nešťítili, abychom byli ochotni nést část jejich bolesti na sobě.

Je nutno podotknout, že text neříká přímo, že se Tomáš dotkl. Jakoby naznačoval, že mu stačilo Ježíše vidět a slyšet a náhle zahlédl ‚za zrak‘.³

Petr J 21,1-14: Potom se Ježíš opět zjevil učedníkům u jezera Tiberiadského. Stalo se to takto: Byli spolu Šimon Petr, Tomáš, jinak Didymos, Natanael z Kány Galilejské, synové Zebedeovi a ještě dva z jeho učedníků. Šimon Petr jim řekl: „Jdu lovit ryby.“ Odpověděli mu: „I my půjdeme s tebou.“ Šli a vstoupili na loď. Té noci však nic neulovili. Když začalo svítat, stál Ježíš na břehu, ale učedníci nevěděli, že je to on. Ježíš jim řekl: „Děti, nemáte něco k jídlu?“ Odpověděli: „Nemáme.“ Řekl jim: „Hodte síť na pravou stranu lodi, tam ryby najdete.“ Hodili síť a nemohli ji ani utáhnout pro množství ryb. Onen učedník, kterého Ježíš miloval, řekl Petrovi: „To je Pán!“ Jakmile Šimon Petr uslyšel, že je to Pán, přehodil si plášť – byl totiž svlečen – a brodil se k němu vodou. Ostatní učedníci přijeli na lodi – nebyli daleko od břehu, jen asi dvě stě loket – a táhli za sebou síť s rybami. Když vstoupili na břeh, spatřili ohniště a na něm rybu a chléb. Ježíš jim řekl: „Přineste několik ryb z toho, co jste nalovili!“ Šimon Petr šel a vytáhl na břeh síť plnou velkých ryb, bylo jich sto padesát tři; a ač jich bylo tolik, síť se neprotrhla. Ježíš jim řekl: „Pojďte jíst!“ A nikdo z učedníků se ho neodvážil zeptat: „Kdo jsi?“ Věděli, že je to Pán. Ježíš šel, vzal chléb a dával jim; stejně i rybu. To se již potřetí zjevil učedníkům po svém vzkříšení

Příběh, který jsme četli, je opakováním prvního setkání Petra s Ježíšem, tzv. zázračného rybolovu. Já nejsem rybář, ale náš syn Jonáš pro rybolov velmi zahořel. Moje laická představa o rybaření je ta, že většinu doby sedíte na břehu řeky nebo rybníka a nic se neděje. Biblický text potvrzuje, že je tomu tak. S výjimkou situací, kdy je s vámi Ježíš. V tu chvíli náhle berou. Kristus odkazuje na minulou zkušenost s Petrem. Díky tomu, ho Šimon Petr poznává. Svou schopnost vidět ‚za zrak‘ čerpá z minulých okamžiků, které s Ježíšem prožil. Platí tedy, že když se nám Ježíš ztratí z očí, nalezneme ho v naší naše minulé zkušenosti s ním. Řečeno biblicky: „Pamatujme, jak nás Pán vedl“. A ještě zajímavý detail. Učedníci poznali Ježíše, když byli ochotni podělit se o to, co dostali. I v této pointě leží poučení pro nás. Ježíše zahlédneme, když dáváme.

Závěr

Nejenom pro učedníky, ale i pro nás je někdy obtížné vidět v životě přítomnost vzkříšeného Ježíše. Něco jakoby brání našim očím, aby viděly. Evangelia vypráví čtyři příběhy lidí, kteří byli slepí a pak náhle viděli. Až ‚za zrak‘. Chceme-li i my vidět, je třeba, aby nás Kristus znal jménem. Abychom se nechali od něho sytit. Abychom přijímali jeho péči. Abychom se nešťítili jeho ran a dokázali je hojit. Abychom léčili jak tělesné tak duchovní rány svých bližních a abychom se děl o to, co máme. Pak uvidíme, že náš Bůh není mrtev, ale je vzkříšen a je vedle nás.

AMEN

¹ NIETZSCHE, Friedrich, *Radostná věda /"la gaya scienza"/*, Praha 1992, str. 123-124.

² Vysvětlení, že Kristus měl na sobě jakési duchovní tělo, dle mého názoru neobstojí. Tomášovi přece ukazuje rány, které utrpěl při své smrti.

³ Za tuto myšlenku děkuji Danieli Sedláčkovi. Kdokoli bude mít nějaký inspirativní komentář, může se také dostat do Zpravodaje! :-)